

Titel

Drugsgebruik rondom de zwangerschap (achtergrondinformatie)

Specialisme

Obstetrie en gynaecologie

Soort document

Achtergrondinformatie bij VSV-protocol

Wat zijn drugs?

Drugs zijn middelen die de hersenen prikkelen. Hierdoor verandert iemands stemming en de manier waarop de gebruiker zichzelf en zijn of haar omgeving beleeft. Drugs kunnen op verschillende manieren werken:

- Stimuleren: deze drugs geven de gebruiker een wakker en energiek gevoel. Voorbeelden hiervan zijn middelen als cocaïne, XTC en speed, maar ook cafeïne en nicotine.
- Verdoven: deze drugs geven een ontspannen en vaak ook een slaperig gevoel. Dit zijn middelen als alcohol, cannabis, heroïne en GHB.
- Veranderen van de waarneming: de gebruiker ziet, hoort, ruikt en voelt de wereld om zich heen anders dan normaal. Hij kan soms ook dingen zien die er niet zijn (hallucineren). Verandering van de waarneming komt in lichte mate voor bij cannabis en XTC, maar vooral bij middelen als paddo's en LSD.

Welke drugs zijn er?

- Cannabis
- XTC
- Cocaïne
- Speed
- Paddo's/LSD
- GHB
- Heroïne

Cannabis

Hasj en wiet komen van de hennepplant ofwel cannabisplant. Op de bloemtoppen en de bovenste bladeren van de hennepplant zitten kleine harskliertjes, trichomen genoemd. Dit zijn een soort haartjes die hars afscheiden. Op de bloemtoppen kun je die haartjes zien zitten.

Cannabis en zwangerschap

Er bestaat nog geen eenduidig antwoord op de vraag welk effect cannabisgebruik heeft op de zwangerschap. Verschillende onderzoeken geven aan dat vrouwen die regelmatig cannabis rookten tijdens hun zwangerschap bevallen van baby's met een lager gewicht en kleinere lengte. Ook de duur van de zwangerschap was vaak korter (meer vroeggeboortes).

Voor het overgrote deel wordt in deze studies de schadelijkheid van cannabisgebruik verweten aan andere risicofactoren die effecten hebben op de groei van de foetus en op de werking van het centraal zenuwstelsel, sommige risicofactoren zijn echter wel onlosmakelijk verbonden aan cannabisgebruik. Enkele van deze factoren zijn het gebruik van meerdere soorten drugs en het feit dat cannabis vaak gerookt wordt waarbij koolstofmonoxide vrij komt. Als het met tabak wordt gerookt, dan komt er ook nog nicotine vrij.

Of cannabinoïden, de werkbare stoffen in cannabis, bijdragen aan de negatieve effecten op de zwangerschap is nog niet bevestigd. Onderzoek van pasgeborenen bij vrouwen die cannabisgebruikten in plaats van te roken, toonde aan dat er, in vergelijking met niet gebruikers, geen verschil is in neurologisch gedrag drie dagen na de geboorte, maar evenmin 1 maand daarna. Vanwege enkele tegenstrijdige berichten wordt het toch afgeraden om cannabis te gebruiken tijdens de zwangerschap.

Cannabis en problemen tijdens de bevalling

Voor zover bekend levert het gebruik van cannabis geen complicaties op tijdens de bevalling. Maar aangezien cannabis vaak wordt gerookt met tabak kan dit wel enkele gevolgen hebben voor de bevalling.

In sommige onderzoeken wordt een verband gelegd tussen het gebruik van cannabis tijdens de zwangerschap en een verhoogde kans op wiegendood. Het is echter niet duidelijk of dit wordt veroorzaakt door de cannabinoïden of door andere factoren die te maken hebben met het gebruik van cannabis zoals het roken van tabak.

Cannabis en borstvoeding

De werkzame stof in cannabis, THC, komt terecht in de moedermelk waarna het aan het kind wordt doorgegeven. Bij langdurig en intensief gebruik kan de THC gehalte van de moedermelk acht keer zo hoog zijn als dat van de moeder zelf. Dit komt omdat de THC goed oplost in het vet wat in de moedermelk zit. Aangezien o.a. de hersenen van het kind in deze periode nog volop in ontwikkeling wordt het afgeraden om tijdens het geven van borstvoeding cannabis te gebruiken.

Hoewel het waarschijnlijk is dat de hoge concentraties THC nadelige effecten voor het kind hebben is er nog geen studie die hoge concentraties THC in verband leggen met ziektes of afwijkingen. Onderzoek hiernaar is erg lastig te doen, omdat in veel gevallen ook cannabis tijdens de zwangerschap wordt gebruikt wat van invloed kan zijn op de gevonden resultaten. Bij proefdieren is al wel aangetoond dat het THC een negatieve invloed heeft op de kwaliteit en hoeveelheid moedermelk, maar studies hiernaar bij mensen ontbreken.

Wel lijkt het erop dat baby's die veel THC binnenkrijgen via de moedermelk kort hierna een verminderde zuigreflex hebben. Het lijkt of ze, net als de moeder zelf, een beetje verdoofd

worden door de THC. Doordat de zuigreflex afneemt krijgt de baby ook minder moedermelk binnen. Naast de verminderde zuigreflex zijn verder (nog) geen ziektes of afwijkingen toe te schrijven aan THC in de moedermelk.

Aangezien cannabis wordt gerookt met tabak, geldt ook hier dat het roken gevaarlijk kan zijn voor het ongeboren kind.

Cannabis en de ontwikkeling van het kind

Er is nog veel onduidelijkheid over de effecten van cannabisgebruik tijdens de zwangerschap op de ontwikkeling van het kind. Ondanks dat het effect van cannabis nog niet helemaal duidelijk is vinden veel studies nadelige effecten. Hieronder volgen een aantal van de gevonden effecten:

- Verstoring van de motorische ontwikkeling
- Verstoorde slaap tot leeftijd van 3 jaar
- Concentratieproblemen bij leeftijd van 3-6 jaar
- Problemen met geheugen bij leeftijd van 5-6 jaar
- Achterstand in beoordelen en remmen van ongepast gedrag
- Verhoogde kans op depressie
- Meer kans om zelf te gaan gebruiken en het tonen van verslavingsgedrag
- Verhoogde kans op crimineel gedrag
- Geen verschil in IQ vanaf 12 jaar, wel verschillen in cognitie/planning
- Verhoogde kans op schizofrenie

Echter, er zijn ook onderzoeken die geen effecten voor de ontwikkeling vinden. Ook zijn veel van de gevonden effecten geen blijvende effecten. Hier geldt ook weer dat onderzoek naar de effecten van cannabisgebruik tijdens de zwangerschap op de verdere ontwikkeling van het kind erg moeilijk is omdat vele andere factoren, zoals tabak, een rol spelen. Een aantal voorbeelden hiervan zijn cannabisgebruik na de zwangerschap, ander middelengebruik tijdens de zwangerschap en de leefomgeving waarin het kind opgroeit. Aangezien cannabis vaak gerookt wordt is er een kans, dat het kind passief kan meeroken.

XTC/MDMA

MDMA, oftewel 3,4 methyleendioxyamfetamine, is de chemische naam voor de werkzame stof in XTC en behoort tot de amfetamines. XTC heeft twee effecten:

- oppeppend
- bewustzijnsveranderend

XTC en zwangerschap

XTC is een drug, die mensen actief maakt en slaap onderdrukt. Hierdoor is er geen normaal dag/nacht ritme en wordt er meer energie verbruikt. Een normaal ritme is belangrijk tijdens de zwangerschap. Voor een goede ontwikkeling van het kind is het nodig, dat de moeder genoeg

energie heeft en dat er goed en op tijd wordt gegeten. Veel XTC gebruik kan leiden tot vermoeidheid en gewichtsverlies. Hierdoor wordt er niet alleen te weinig voedsel gegeten om normaal te functioneren, maar de baby kan zich door te weinig voedingsstoffen ook niet goed ontwikkelen.

Onderzoek heeft uitgewezen, dat het gebruik van XTC tijdens de zwangerschap de kans op aangeboren afwijkingen vijf keer groter is. Deze afwijkingen uiten zich voornamelijk in:

- Hartafwijkingen
- Afwijkingen aan de ledematen. Dit uit zich bijvoorbeeld in klompvoeten, vergroeiende tenen of vingers, het ontbreken van armen of benen.

XTC en borstvoeding

XTC is een amfetamine en komt door de moedermelk in het lichaam van het pasgeboren kind. Onderzoek heeft aangetoond dat bij moeders die XTC gebruiken en het kind borstvoeding geven er ook XTC in de urine van het kind zit. Het wordt afgeraden om tijdens de periode van borstvoeding XTC te gebruiken. De moeder heeft gezonde voeding nodig om moedermelk aan te maken, XTC-gebruik heeft hier een negatieve invloed op.

Cocaïne

Cocaïne (cocaïnehydrochloride) oftewel coke is een wit kristalachtig poeder dat gesnoven kan worden. Het smaakt wat bitter.

Cocaïne en zwangerschap

Cocaïne gaat snel via het lichaam van de moeder door placenta en hoopt zich op in de foetus. Cocaïne is een sterk stimulerend middel. Het zorgt voor een snellere hartslag en het samentrekken van bloedvaten. Deze effecten geven een drastische verhoging van de bloeddruk in zowel de moeder als de foetus. De bloedvaten van een foetus zijn heel erg gevoelig en dun. Snelle verschuivingen in bloeddruk kunnen ernstige consequenties hebben voor zowel moeder als kind. Een spontane bloeddrukverhoging in de foetus kan een hersenbloeding veroorzaken, voordat het kind is geboren. Risico's:

- Negatieve invloed op groei
- Negatieve invloed op ontwikkeling zenuwstelsel
- Solutio placenta
- Premature weeën of PPRM (kans is 15x zo groot!)

Bij regelmatig intensief gebruik kan ook de foetus verslaafd raken aan cocaïne. Na de geboorte kan het kind dan ontwenningsverschijnselen vertonen. Dit wordt ook wel het Neonataal Abstinentie Syndroom (NAS) genoemd. De ontwenningsverschijnselen van een pasgeborene kunnen kort na de geboorte ontstaan. Het kan enkele dagen duren voordat de ontwenning verschijnselen in het kind tot stand komen.

De ontweningsverschijnselen zijn o.a. hyperactief, opvliegerig, onophoudelijk schel gehuil, verhoogde spierspanning, hyperactieve reflexen, zweten, trillingen, onregelmatige slaappatronen, toenemende ademhaling, ongecontroleerd en ineffectief zuigen en slikken, niezen, braken, diarree. In de ergste gevallen vindt er slechte ontwikkeling plaats. Ook kan de baby convulsies krijgen. De ontweningsverschijnselen kunnen mild of ernstig zijn en duren vaak enkele dagen.

Cocaïne en borstvoeding

Cocaïne komt via de moedermelk terecht bij het kind. In de moedermelk heeft cocaïne dezelfde effecten op het kind als op de moeder waardoor ademhalingsproblemen, diarree en braken kunnen voorkomen. Ook kan het kind, bij veelvuldig en intensief cocaïnegebruik door de moeder, via de moedermelk verslaafd raken aan cocaïne. Het wordt dus sterk afgeraden om cocaïne te gebruiken tijdens de periode van het geven van borstvoeding.

Cocaïne en ontwikkeling van het kind

- Lager geboortegewicht
- Groeiachterstand
- Grotere kans leerachterstand
- Concentratieproblemen
- Problemen in de taalontwikkeling
- Gedragsproblemen

Cocaïne – overig

Het gebruik van cocaïne verhoogt de kans op het ontwikkelen van onder andere stress, depressie en seksueel overdraagbare aandoeningen. Ook onderdrukt cocaïne het hongergevoel waardoor zowel de moeder als de baby te weinig voeding binnen kunnen krijgen. Deze factoren kunnen allemaal van nadelige invloed zijn op het verloop en de uitkomst van de zwangerschap. Ook hebben cocaïneverslaafden vaak geen sociaal netwerk waardoor het goed opvoeden van een kind gevaar loopt.

Het gebruik van cocaïne gaat vaak gepaard met een erg ongezonde leefstijl en gebruik van alcohol en andere drugs. Dit maakt het risico op complicaties tijdens de zwangerschap alleen maar groter.

Speed

Amfetamine (oftewel speed of pep) is een oppeppend middel dat in een laboratorium wordt gemaakt. Chemisch lijkt amfetamine sterk op het hormoon adrenaline en op de neurotransmitters noradrenaline en dopamine. Amfetamine is verkrijgbaar als pil of als poeder. Het is vaak vermengd met andere stoffen zoals cafeïne.

Speed en zwangerschap

Onderzoeken geven weinig duidelijkheid over wat het precieze effect van het gebruik speed/amfetamine tijdens de zwangerschap is op het ongeboren kind. Het is echter wel duidelijk dat het een aantal nadelige effecten kan hebben:

- Verhoogde bloeddruk moeder en kind
- Afname zuurstoftoevoer
- Minder hongergevoel, waardoor moeder minder eet
- Aangeboren afwijkingen
- Laag geboortegewicht

Speed en problemen tijdens/na de bevalling

Risico's:

- Solutio
- Verslaafd kind, dit kenmerkt zich door: extreme beweeglijkheid, verhoogde ademhaling, hyperactiviteit en soms zelfs convulsies. Deze baby's zijn trillerig en zijn niet goed in staat om met de omgeving een interactie aan te gaan. Ze zijn snel geïrriteerd en moeilijk te troosten als ze huilen.
- Wiegendood

Speed en borstvoeding

Speed komt door de moedermelk in het lichaam van het pasgeboren kind. Bovendien hoopt de speed zich op in de moedermelk. Studies naar dit onderwerp hebben speed gevonden in de urine van het kind, nadat de moeder eerder speed had gebruikt.

In de periode net na de zwangerschap is het neurale systeem van de baby nog steeds volop in ontwikkeling. Speed kan dan een negatief effect hebben. Het leefpatroon van iemand die speed gebruikt heeft vaak ook een negatieve invloed op de kwaliteit van de moedermelk. Het wordt dan ook afgeraden om tijdens de periode van borstvoeding speed te gebruiken.

Voor zover bekend heeft het gebruik van speed tijdens de zwangerschap geen blijvende effecten op de verdere geestelijke en lichamelijke ontwikkeling van het kind op latere leeftijd. Wel zijn er verschillende studies die wel effecten aangetoond hebben zoals leerstoornissen, groeiachterstand en vervroegde of verlate pubertijd. Bij kinderen van 15 jaar en ouder worden geen verschillen meer gevonden tussen kinderen van moeders die wel en geen speed hebben gebruikt tijdens de zwangerschap.

LSD

LSD (lysergeenzuurdiethylamide) behoort tot de groep hallucinogenen en is een bewustzijn veranderend middel.

Het is een tripmiddel, dat afkomstig is van een natuurlijke schimmelsoort.

LSD is een reukloze, kleurloze en smaakloze vloeistof en wordt meestal op een papiertje gedruppeld (papertrip). Soms wordt het ook als tablet verkocht (microdots). LSD is heel potent; men hoeft maar een kleine hoeveelheid LSD te nemen om iets te voelen. LSD wordt in microgrammen gedoseerd (waar veel andere middelen in milligrammen worden gedoseerd).

LSD en zwangerschap

Tijdens de jaren 60 en 70 werd LSD als (experimenteel) medicijn ingezet in de psychiatrie. Zwangere vrouwen die medische LSD toegediend kregen hadden vaker kans op een miskraam, vroeggeboorte en kinderen met een open ruggetje of waterhoofd.

Uit onderzoek met zwangere ratten blijkt dat LSD er voor zorgt dat de baarmoedermond sneller gaat samentrekken. Hierdoor hebben de ratten een grotere kans op een miskraam dan de ratten die geen LSD gebruikten.

Sinds de jaren 70 heeft er weinig onderzoek meer plaatsgevonden omtrent LSD en zwangerschap. Dit betekent dat er eigenlijk te weinig onderzoek is gedaan om harde conclusies te trekken. Wel zijn er enkele vrouwen bekend die tijdens het gebruik van LSD een miskraam kregen.

Bovenstaande onderzoeken worden momenteel als een waarschuwing gezien.

LSD en borstvoeding

De meeste drugs die via de bloedbaan in de hersenen terechtkomen, worden ook via de moedermelk aan het kind overgedragen. We gaan er momenteel vanuit dat dit ook voor LSD geldt.

Paddo's

Met paddo's worden paddenstoelen bedoeld die psilocybine en psilocine bevatten. Dit zijn stoffen die tripeffecten geven. Hierdoor beleef je de werkelijkheid anders.

Paddo's en zwangerschap

Voor zover bekend hebben truffels en paddo's geen effect op het kind tijdens de zwangerschap.

Paddo's en problemen tijdens de bevalling

Er zijn geen bewijzen dat het gebruik van truffels of paddo's problemen tijdens de bevalling geven.

Paddo's en borstvoeding

Van truffels en paddo's is niet bekend of het doorgegeven wordt via de moedermelk aan het kind. Om het risico zo klein mogelijk te houden wordt het gebruik hiervan afgeraden tijdens de periode van borstvoeding.

Paddo's en de ontwikkeling van het kind

Het is niet bekend of het gebruik van truffels of paddo's tijdens de zwangerschap gevolgen heeft voor de verdere ontwikkeling van het kind.

GHB

GHB (gamma-hydroxyboterzuur) werd vroeger gebruikt als narcosemiddel en als middel voor slaapstoornissen. GHB is een stof met een dempende werking (een downer). GHB wordt gemaakt van GBL (= schoonmaakmiddel) en natronloog (gootsteenontstopper). GHB komt op de markt als een heldere/lichtstroperige vloeistof en zit meestal in plastic buisjes van ongeveer 5

cm groot. Out gaan of bewusteloos raken kan al vanaf 3 gram. De zuiverheid kan echter variëren. Het drankje smaakt erg zout.

GHB gebruik geeft risico op 'out' gaan en kan na enkele weken dagelijks gebruik al tot verslaving leiden.

GHB en zwangerschap

GHB passeert de placenta en komt direct bij het kind terecht, er is nog te weinig onderzoek gedaan naar mensen, maar bij dieren leidt het tot een verhoogde kans op abortus. Door experts wordt gedacht dat GHB dezelfde effecten op het ongeboren kind kan hebben als alcohol, en mogelijk kan leiden tot het foetaal-alcoholsyndroom.

GHB en problemen tijdens de bevalling

Ook hier geldt dat er weinig informatie beschikbaar is.

GHB en borstvoeding

Het is niet bekend of GHB via de moedermelk kan worden doorgegeven aan het kind. Echter, bij veel drugs is dit wel al bewezen. Het wordt moeders dus afgeraden om GHB te gebruiken in de periode dat borstvoeding wordt gegeven.

GHB en de ontwikkeling van het kind

Er is nog geen onderzoek gedaan naar de effecten van GHB gebruik van de moeder voor de ontwikkeling van het kind.

Heroïne

Heroïne is een sterk verdovend middel. Het is een van de weinige drugs waar gebruikers (snel) lichamelijk afhankelijk van kunnen worden.

Heroïne en zwangerschap

Opiaten als heroïne, morfine, codeïne, methadon etc., hebben een negatief effect op de moeder en het kind. Zwangere heroïne gebruikers hebben een grotere kans op miskramen, solutio placenta, IUVD en ernstige infecties en ziektes door het spuiten van de drug.

Risico's:

- Stornissen in de ademhaling van het kind
- Lager geboortegewicht
- Groeiachterstand
- Meer kans op een miskraam
- Minderontwikkelde hersenen
- Abnormaal slaappatroon
- Grotere kans op wiegendood
- Meer kans op een doodgeboren kind
- Kind wordt verslaafd geboren (Neonataal Abstinentie Syndroom)

Zwangere vrouwen, die verslaafd zijn aan heroïne gaan elke dag door periodes van ontwenning totdat ze hun volgende shot krijgen. Deze veranderingen, tussen de dagelijkse ontwenningverschijnselen en het moment na de shot, kunnen gevaarlijk zijn voor de foetus en

dragen bij aan een variatie van complicaties. Tijdens ontwenning neemt de doorbloeding van de baarmoeder en placenta af, waardoor het kind in gevaar kan komen.

Stoppen met heroïne

Tijdens de zwangerschap is ineens stoppen met heroïne gevaarlijk. Vooral in de eerste en laatste drie maanden van de zwangerschap. Er kan dan een miskraam of vroeggeboorte plaatsvinden. Gebruikers kunnen bij zwangerschap beter overstappen op methadon (onder medische begeleiding). Methadon kan op recept verkregen worden. Hierdoor is een geregeld aanbod verzekerd, zodat er geen (voor het kind) gevaarlijke periodes van ontwenning zijn.

Heroïne en problemen tijdens de bevalling

Als er vlak voor de bevalling nog een dosis wordt gebruikt, kan dit leiden tot een zuurstoftekort bij het ongeboren kind. De bevalling is ook voor het kind een hele inspanning. Het kind heeft hier alle energie en zuurstof hard nodig. Een zuurstoftekort op dit moment kan zeer ernstige gevolgen hebben.

Ook de foetus kan verslaafd raken aan heroïne. Na de geboorte, afhankelijk van verschillende factoren zoals de dagelijkse dosis van de moeder en het gebruik van andere drugs, zal het kind ontwenningsverschijnselen vertonen. Dit wordt ook wel het Neonataal Abstinentie Syndroom (NAS) genoemd. De ontwenningsverschijnselen van een pasgeborene kunnen kort na de geboorte ontstaan. Het kan enkele dagen duren voordat de ontwenning verschijnselen in het kind tot stand komen.

De ontwenningsverschijnselen zijn o.a.

- hyperactief
- opvliegerig
- onophoudelijk schel gehuil
- verhoogde spierspanning
- hyperactieve reflexen
- zweten
- trillingen
- onregelmatige slaappatronen
- toenemende ademhaling
- ongecontroleerd en ineffectief zuigen en slikken
- niezen
- braken
- diarree.
- convulsies

De ontwenningsverschijnselen kunnen mild of ernstig zijn en kunnen van enkele dagen tot, de ergste gevallen, enkele maanden duren. Om het afkicken voor het kind draaglijk te maken wordt soms medicatie gegeven.

Datum

Gepubliceerd in 2017